

IUVENTUS

EPHEMERIS IN USUM IUVENUTUM STUDIIS

Per.
Lat
020

Lateinische Jugendzeitschrift. Latin ifjúsági folyóirat. Revue latine de la jeunesse
Laptulajdonos: Katolikus Középkolai Tanáregyesület. — Sumptibus Societatis Magistrorum Catho-
licorum Mediarum Scholarum Hungariae. — (Praeses: Dr. Andreas Zibolen elnök.)

Administrator (felelős kiadó — Geschäftsstelle — admini-
stration), ad quem pecuniae dirigantur: ALEXANDER
REGÉNYI, Budapest, XI., Fehérvári-út 13. (tel.: 269-057).

Moderator (felelős szerkesztő — Schriftleitung — rédaction)
ad quem manuscripta mittantur: JOSEPHUS WAGNER DR.
Budapest, XI., Lágymányosi-utca 20. (teleph.: 468-099)

Megjelenik minden hó 20-án. — Prodit singulis mensibus die 20. Pretium subnotationis an. 1942—43: 3 pengoe, extra
Hungariam 4 pengoe. Nummaria chartula (vulgo: chèque) postalis in Hungaria: 57.292. Subnotatores earum gen-
tium, unde pecuniarum transmissio impeditur, utantur schidulis «Coupon réponse international» appellatis, quarum si quis
decem in epistola ad administratorem mittit, pretium annum solvit.

Meminerimus!

(Die 6 m. Octobris.)

In vento vexilla atra volitant, corda nostra
sonum campanarum lugentium resonant, digitus
Fati immisericordis in paginis fastorum diem
quendam monstrat: *pridie
Nonas Octobres*. Vox maerore
oppressa faucibus haeret,
modo animus aegritudine
praesenti mollior factus in-
quirit Aradinum, bustum¹
Hungarorum optimorum, qui
mortem gloriosam oppeti-
verunt.

Fructuosum est hodie me-
minisse illorum bustorum
tredecim. Fructuosum est
meminisse, quae nos sacra
mors eorum doceat.

Mortui immortales!
Unum propositum, unum
desiderium habebant: fel-
icitatem patriae. Pro hoc
omnia devoverunt:² curri-
culum vitae certum, interio-
rem et familiarem vitam bea-
tam ac quietam. Duces ma-
nus³ parvae facti sunt, quae
montes quoque prae robore
et claritate veritatis suae
collabi credidit. Mense Mar-
tio laeto October funebris
successit, vexilla fracta sunt,
et libertas humi prostata est.
Ii autem capita spei pleni
deflexerunt, stridente ferro

celeris mortis, cum speciem⁴ martyres habentem
triumphare scirent.

Pridie Nonas Octobres! Usque adhuc unam
opinionem habebas: te hoc die labore quiescente
otio frui posse. Sonat-ne iam in corde tuo cam-
pana⁵ sollemnis? Sentis-ne calceos tibi euendos
esse, cum in terra sancta incedas? Expergiscuntur-
ne in mente tua consilia
magna? «Dulce et decorum
est pro patria mori!»⁶ Illi
tredecim et multi alii terni-
deni hoc sciverunt et mortui
sunt, et moriuntur etiam
hodie. Patria vitam tuam
non postulat, sed rogat quod-
dam aliud: benignitatem,
caritatem piam. Deus orbem
terrarum ita excogitavit, ut
in libra⁷ mundi lacrimae et
risus, maeror et felicitas
suis ponderibus⁸ librentur.⁸
Propter homines se⁹ interpo-
nentes⁹ altera lanx librae
nunc in profundo sita est.
Vis-ne lacrimas detergere,
risum spargere? Vis-ne dare

Pittacia beneficialia Cruci Rubrae Huugaricae
dedicata.

¹ sír = Grab = tombeau ² fel-
áldoz = aufopfern = vouer
³ csapat = Truppe = troupe
⁴ eszme = Idee = idée ⁵ harang-
szó = Glocke = cloche ⁶ Hora-
tius: Carm. III. 2, 13 ⁷ mérleg
= Waage = balance ⁸ egyen-
súlyban van = im Gleichgewicht
stehen = être en équilibre ⁹ be-
avatkozik = sich einmischen =
se mêler

e divitiis animi tui, ut haec libra dono exiguo vitae tuae ad pondera paria propius accedat? Visne particeps operis Dei esse?

Dr. Gisela Lakatos uxor Ladislai Bartha (Mezőtúr).

De sacramentis militum. (2)

Pauci cognitum⁷ habent⁷ in Gallia morem non fuisse, ut tirones sacramento adigerentur. In Gallia novissime conscripti in area castrorum⁸ congregabantur, ubi quidam praefectus militum superior orationem habebat, qua admonebat eos officiorum militarium. Nunc iam etiam Galli ad religionem Pétain imperatore postulante redierunt. In Hispania nationali pro⁹ sacramento quaedam actio symbolica usu recepta est. Novi tirones conscripti sub duobus vexillis decussatis (= ad formam litterae X extensis), quae centuriones manu tenent, transeunt.

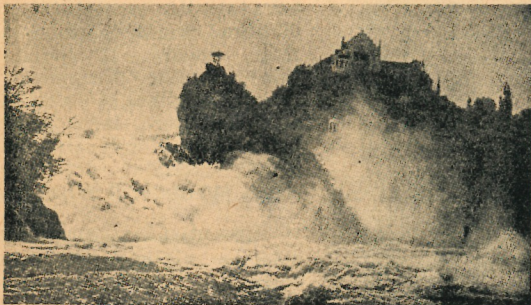
In Fennia tirones formulam iurandi dignam memoratu, at longiorem et rebus insolitis postulata dicunt. Pars formulae maximi¹⁰ momenti¹⁰ haec est: «Si quo modo certior fiam id¹¹ agi,¹¹ quod ad primordium reipublicae evertendae, vel ad formam rei publicae mutandam, vel ad instituta legesque aut statum civitatis commutanda spectet, de hoc statim referam. Nunquam agam contra officia obsequii mei, haud respiciens cognationem, vel affinitatem, vel amicitiam, neque concedam, ut invidia, timor, largitio apud me valeant». Per simplex sacramentum militum Japonicorum esse videtur; ibi enim tironibus tabula nomine subnotanda est, quae officia militum continet. *Finis.*

⁷ sciunt ⁸ kaszárnya = Kaserne = caserne ⁹ helyett = anstatt = au lieu de ¹⁰ legfontosabb = wichtigst = le plus important ¹¹ consilium capi

Iulius Holpert O. Cisterciensis.

De deiectu¹ aquae¹ Rheni Scafusae.²

«Dachsen» distat a Scafusa mille passus. Hic possumus admirari spectaculum mirum deiectus aquae Rheni. Via flexuosa ad pedem rupis ducit, ubi látus deiectus aquae est. Illinc cernimus Rhenum, qui procedit magnificus paulo ante, quam locum attingat, unde desilire debet. Scopulus im-

¹ Deiectus aquae Rheni.

manis adoritur undam furiosam; flumen aggreditur eum ita, ut spumae fervant et surgant rabiosae. Improviso alveus desidit et duplex flumen cum terribili rugitu³ fataliter in voraginem se coniecit. Est verum diluvium spumae, est inenarrabilis

confusio rerum, verticum, turbinum, aestuum alborum. Quicumque hoc donum naturae mirabile vidit, nunquam obliviscitur spectaculi magnifici.

Fabius Ferrari disc. Lucanensis.

¹ vizesés = Wasserfall = cataracte ² Schaffhausen
³ zúgás = Rauschen = grondement

Stropha Himfyana Alexandri Kisfaludy.

*Te video in caelorum
Colore caeruleo;
Te video fluviorum
Profluenti speculo;
In aureo solis diē
Flammis in fulgentibus.
Lunae nocte luminibus
Argentis trementibus.
Temporibus omnibusque
Tu per omnes angulosque
Sine mora sequeris,
Ne turba me crudelis.*

Vertit Ilsa Mosonyi disc. Giselani Bp.

Certamen corrigendi.

Qui hunc nuntium mendosissimum a quodam lectore edendi causā mense Martio a. 1941 scriptum optime correxerint, praemium accipient. Terminus corrigendi: Calendae Decembres.

Amy Johnson mortua est. Quam ephemerides Britannicae nuntiauerunt mundo, dominam volentem insignem nactam esse: Amy Johnson. Ea erat clarissima domina volans non solum in Britannia, sed etiam in tuto mundo. Adhuc in aetate puella factum est nomen eius clarissimum: e Melbournense in London volavit sola. Tam audacem volatum vires volantes ante eam non fecerunt. Postea denuo volavit trans Oceanum inter London et meridiem Africam Australiamque. Quum ad Jim Mollison nupsit, magis etiam volabat, adhuc audax, fortiter fuerit. Iam una cum marito volant et etiam sic fuerint clarissimi. Aderant ubique, ubi clari volantes constituerunt alium. Volatorum certaminum circumvolandi arti misericordes erant. Amy Johnson ivit etiam in Hungaria in Iulio 1935 una cum merito ad circumvolandum Hungaricum. Decem dies degit in Hungarica terra. Postea saepe meminerat diem in Hungaria. Amavit machinas diversissimas in aquae et sicce et in aëri. Non reformidabat nullum periculum. Nunc, ut patria sua bellum gerit, Amy Johnson statim offerebat operam suam. Supra Temse conscendit cum machinam malum accideret. Praecipitabatur et undae devorabant.

Nuntii recentissimi.

Urbs Stalingrad iam diu a Germanis oppugnatur. Quamquam bolsevistae tam obstinate resistunt, ut omnes domus quasi singulae arces munitae sint, tamen oppugnantes pluribus locis perruptis iam ad flumen Rha (Volga) pervenerunt.

In certamine internationali ludi latrunculorum seu scaccorum¹ victoriam Aljehin sibi reportavit.

Urbs Stalingrad temporibus Imperatorum Russicorum.

Anno 42 p. Ch. n. primus vicarius terrestris Christi, Sanctus Petrus, Claudio imperatore dominante Romam advenit. Anniversarius pro hisce temporibus in Urbe Aeterna pietate christianâ celebratus est.

In perclara curia *Aguensi*², ubi plus 30 reges Germanorum insignia³ regia³ acceperant,³ dies natalis millesimus ducentesimus **Caroli Magni** sollemniter celebratus est.

In **Japonia** Ecclesia catholica nuper iura legitima a ministro institutionis publicae impetravit. Sic posthac nil impedit, quominus catholici japonii Deum ritu christiano colant et adorent.

Res statisticae. Anno 1930 *Hispania* 240 centena milia, a. autem 1941 iam 255⁴ centena⁴ milia⁴ incolarum habuit. Quamquam in bello civili inter duos recensensus⁵ populi³ gesto 1,000.000 civium aut ceciderunt, aut a bolsevistis crudeliter trucidati sunt, tamen numerus civium decem annis auctus vere mirabilis est. — *Civitates Foederatae* Americae Septentrionalis 1339 centena milia civium habent. Numerus Indianorum 332 milia non superat. Nostris temporibus — sicut ephemeris «Junge Kirche» nuntiat — in 10.000 oppidorum vicorumque huius permagnae reipublicae templa nondum inveniuntur, 30.000 autem vicorum multos per annos sacerdotem non viderunt. Ita fit, ut 130 centena milia impuberum 12 annis iuniorum religionem nunquam docebantur.

Viri illustres de JUVENTUTE. Viris illustribus, quorum merita mense Septembri enumeravimus, has quae hic publicantur epistulas ad moderatorem mittere placuit.

Illustrissime Domine!

Maximas tibi ago gratias pro cara commemoratione per occasionem honoris mihi a Gubernatore tributi. Gaudens commentariolum⁶ in IUVENTUTE editum legi. Sincero corde de magno pulchroque labore ephemeridis latinae a discipulis amatae gratulor, et opto, ut Amplitudo tua praemium pulchrum operae moderandi difficilis periculique⁷ plenae⁷ in animis multitudinis lectorum adolescentulorum inveniat. Accipe, domine illustrissime, unâ cum tota redactione significationem reverentiae meae sinceræ veraeque, quacum persisto tibi deditus⁸

Zirc, die 28 Sept. a. 1942.

Vendelinus Endrédi m. p.
abbas Zirciensis.

Tabellarium Praepositi de Castro Jászó.

Aestimatissime Domine Moderator!

Clementi mandatu atque nomine Suae Amplitudinis Praepositi-Praelati gratias tibi ago pro humano⁹ obsequio⁹ nec non pro decore exemplari honorifico excellentis ephemeridis in usum iuventutis a te peritissime editae. Suam Amplitudinem admodum iuvit¹⁰ commemoratio amanter scripta, ex qua studium Domini Moderatoris in Ordinem nostrum atque laudes laboris nostri percepit.

Persisto sincera cum reverentia

In Castro Jászó, die 5 Oct. a. 1942.

Ervinus Karsai
magister¹¹ scriniorum¹¹ Praepositi.

¹ sakk = Schach = échec ² Aachen ³ coronati erant
⁴ 25,500,000 ⁵ népszámlálás = Volkszählung = recensement
⁶ cikk = Artikel = article ⁷ felelősségteljes = verantwortungsvoll = responsable ⁸ kész híve = ergeben = dévoué ⁹ szíves figyelem = freundliche Aufmerksamkeit = attention complaisante ¹⁰ jól esik = es freut = faire plaisir ¹¹ irodaigazgató = Kanzleidirector = chef de bureau

S. O. S.

Ex commentariis *S. Széchenyi*, quibus «Venationes in Alasca» inscribitur. Latine reddidit: *I. Guelmino*.

Duae naves autem, inter se magno spatio distantes, constituerunt ex hac ipsa distantia signa e pago Kulukat venire. Nuntium miserunt ergo portui proximo: Anchorage, ubi statio radio-phonica, quia non eadem longitudine undarum utebatur, signa S. O. S. non accepit, ut auxilio essent miseris.

Hiems erat, multo magis opportuna ad spectandum e fenestris, quam ad decurrendum spatium septingentorum quinquaginta chilometrorum. Ego autem tunc forte in illo ipso oppido Anchorage morabar, ut nonnullas hebdomades quieti darem. Et quoniam e nuntio apparuit medicum ibi desiderari, omnes mihi eo eundem esse mirabili concordia consentiunt. Rogabar igitur, ut aëroplanum conscenderem. Omnibus, quae mihi opus erant, collectis iam in aëroplano eram et urbs lente evanuit ex oculis cum suis lampadibus vespertinis, cubiculisque calidis familiaribusque. Et post in silentio noctis — subter tenebrae erant et vastitudo silvarum — «caece» volavimus ad pagum Kulukat versus. Septingentis quinquaginta chilometris per quattuor horas consumptis, quia subter adhuc ubique nebulosae³³ tenebrae erant, quibus fidere, ut descenderemus, primo nequaquam ausi sumus, coacti autem demum tentavimus,³⁴ et in campo infinito nivium descendimus.

Circum nos ubique nox sine stellis. Pagus ne sentitur quidem. Erramus pagum quaerentes. Ecce autem sub pedibus mihi glacies rumpitur, unde ereptus porro quaerimus pagum, cum iam iam reversuros ululatus canum subsistere³⁵ coegit. Pagani³⁶ audiverunt murmur machinae, quod scrutantes³⁷ quid sibi vellet, exierunt.

Introductus in pagum vulnus magistrae curavi non ignarus tempus maximum esse, ut aegrotâ in valetudinarium veheretur. Collocavimus igitur in

³³ ködös = neblig = nébuleux ³⁴ megpróbál = versuchen = essayer ³⁵ megáll = stehen bleiben = faire halte
³⁶ falubeliek = Dorfleute = paysan ³⁷ kutat = erforschen = scruter

aëroplano et tempore quidem importuno³⁸, nam nix obstinate³⁹ ex adverso procellosa⁴⁰ furebat, tamen fortunate avolavimus et pervenimus ultimo puncto temporis benzina deficiente.

Magistra autem liberata est. Sanata iam diu iterum suos caros Indianos docet. Scribit quoque saepe et Wampum iam gnarum esse missoris radio-phonici administrandi me certiore fecit. Ecce cur morabar ego in urbe Anchorage? Non semper

Miles Hungaricus agricolam Ucrani in metendo adiuvat.

nostrum est facere, quod volumus. Neque vitare, quod volumus, dixit medicus severe surridens.

— Et tu ubi claudus factus es? — interrogavi.

— Pes meus, dixit, frigore⁴¹ confectus⁴¹ est, quando glacies sub me rupta et pero⁴² dexter aqua completus est. Sed non animadverti. *Finis.*

³⁸ nem kedvező = ungünstig = peu favorable ³⁹ konokul = beharrlich = obstinément ⁴⁰ viharos = stürmisch = orageux ⁴¹ megfagy = erfrieren = geler ⁴² csizma = Stiefel = botte

LECTORIBUS MINIMIS.

locosa.

1. *Magister*: Describe centies: «Magnus asinus sum», et iube patrem tuum subscribere.

2. *Magister*: Dic mihi exemplum caloris corpora dilatantis,¹ frigoris autem contrahentis. — *Discipulus*: Aestate sunt dies longae, hieme breves.

3. *Magister*: Ioannes, tu nihil scis! — *Ioannes*: Si quid scirem, non scholam frequentarem.

4. *Discipulus* (lectionem² pronuntians²): In castris pestis coorta est. Rex quoque solum veste³ mutata³ potuit effugere.

5. Princeps quidam veste mutata saepe inter plebem ambulavit. Aliquando apud rusticam cibum⁴ vesperinum⁴ sumpsit, quae pro singulis ovis nummum aureum postulavit. Princeps interrogavit: «Suntne hac regione ova adeo rara?» Tum rustica, quae principem agnoverat, respondit: «Non ova, sed principes sunt rari».

Victor Reményi disc. Astricini (Sopron).

1. «Perdiu in Oriente vivebam,» dicit leviter quidam dominus in conventiculo.⁵ — «Ita? — rogat alter, — tum bene cognovisti etiam Hellespontum? — «Videlicet, — respondet mundivagus⁶ — summo opere diligens, amans pacis, honesta gens est».

2. «Quid facis?» — pater filium rogat. — «Minimus denominator⁷ communis mihi quaerendus est,»

respondet puer graviter gemens. — «Heu! — dicit pater caput renuens,⁸ — iam illo tempore quaerebatur, quo ego scholam frequentabam, et ne⁹ hodie quidem⁹ inventus est?»

Camilla Kiss disc. Ursulani, Scarabantiae.

1. Custos duos pueros in mälö¹⁰ sedentes conspicit. Compellat eos: «Quid facitis in summa arbore?» — «Mala vermiculosa,¹¹ quae deciderant, quaerimus» — dicunt pueri perturbati.

2. Mater Nigritana¹² ad filium: «Quid fecisti, puer inepte? Denuo plane albus es propter squalorem.»¹³

3. Magister litteram «d» docet pueros. Inscribit in tabula vocem «dens», et interrogat filiolum Cingari:¹⁴ «Quid est, quod in tabula inscripsi, Sárközi?» — Sárközi tacet. — «Age, quid est in ore patris tui?» interrogat eum magister denuo. — «Tabacum¹⁵ manducabile»¹⁵ — respondet puerulus.

Geysa Mizsei disc. Jászberényensis.

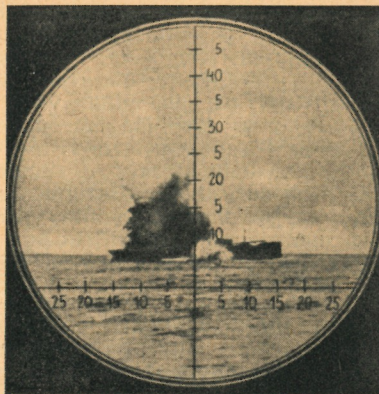
1. *Medicus*: Quo morbo¹⁶ laboras?¹⁶ — *Aegrotus*: Non possum noctu dormire. — *Medicus*: Dormi igitur die!

2. *Magister*: Dic mihi, Ioannes, cur Abel a fratre suo Caino fuste¹⁷ necatus sit? — *Discipulus*: Nam tum sclopetulum (= revolverium) nondum¹⁸ erat inventum.

3. *Pater*: Dic mihi, fili, quid dixerit dominus magister de penso, quod ego tibi scripsi? — *Filius*: Dixit me non tam stultum esse, quam eum, qui id scripsisset.

4. *Pater*: Quomodo discit filius meus, domine magister? — *Magister*: Tu vivis? Filius vester heri petivit me, ut sibi ad exsequias¹⁹ tuas abire liceret.

Michael Kycza disc. Munkacsensis.

Navis torpedine icta per periscopium ante oculos posita.

¹ kitágít = ausdehnen = étendre ² leckét felmond = die Aufgabe hersagen = réciter sa leçon ³ áruhában = verkleidet = déguisé ⁴ vacsora = Abendbrot = souper ⁵ társaság = Gesellschaft = réunion ⁶ világlátott = welt-erfahren = globe-trotter ⁷ nevező = Nenner = dénominateur ⁸ csóvál = schütteln = hoche ⁹ még... sem = nicht einmal = pas même ¹⁰ almafa = Apfelbaum = pommier ¹¹ férges = wurmstichig = véreux ¹² néger = Negerin = négresse ¹³ piszok = Schmutz = saleté ¹⁴ cigány = Zigeuner = tzigane ¹⁵ bagó = Kautabak = mégot ¹⁶ mi a baja? = was fehlt Ihnen? = qu'avez-vous ¹⁷ dorong = Knüppel = bâton ¹⁸ még ne m = noch nicht = pas encore ¹⁹ temetés = Leichenbegän gnis = obsèque

Varia.

De aquila et luscinia.¹ Aquila misericorditer spectat ex nidō, quem in summa² quercū altissimā posuit, quomodo nidulus luscinae exiguae nutat in frutice³ parvā. «O, tu infelix exigua» — inquit — cur non venis in vicinitatem meam, hic tranquille esse poteris et non metues.» Sed avicula cantrix post tempestatem nocturnam horrendam, mane arborem contusam⁴ et aquilam in nidō exsanguem⁵ videt. «Quam bonum erat» — inquit luscinia — «in frutice parvā manere. Nam frutex nutat et nutat, sed trabs magna frangitur.»

Ericus Zajta disc. Keszthelyensis.

Experimentum physicum. Magister discipulis in area⁶ stantibus casum liberum vult ostendere. Ascendit igitur in tabulatum⁷ tertium, ubi manu sinistrā horologium⁸ portatile,⁸ dextrā autem lapidem tenet. Lapide deiecto subito horologium aspicit et exspectat crepitum⁹ lapidis. Quinque minimae¹⁰ partes¹⁰ horae¹⁰, decem minimae partes horae praetereunt, sed magister nihil audit. Quidam enim nebulo excepit lapidem galero.¹¹ Magister stomachosus¹² factus alterum evehit lapidem et iterum incipit experimentum. Nunc bene audivit crepitum; at cum horologium voluit spectare, vidit se lapidem manu tenere!

Iulius Joó disc. Ginsiensis (Köszeg).

¹ fülemüle = Nachtigall = rossignol ² tetején = Spitze = sommet ³ bokor = Strauch = buisson ⁴ összezúzva = zerschlagen = écraser ⁵ mortuam = udvar = Hof = cour ⁶ emelet = Stock = étage ⁷ zsebóra = Taschenuhr = montre ⁸ zőrej = Schall = bruit ⁹ másodperc = Minute = minute ¹⁰ sapka = Pelzmütze = bonnet ¹¹ iratus

Mendicus.¹ Mendicus olim in domum hominis divitis iit, ut pecuniam peteret. Dominus problemate arithmetico² occupatus, postquam preces audivit, mendico dixit: «Fortasse sors bona te hodie ad me duxit? Si problema solvere potes, decem nummos aureos obtines.»

«Nonnullam³ facultatem arithmeticae habeo, ergo temptare volo, — respondit mendicus libenter. — Forsitan Deus ad fructum⁴ pulchrum me adiuvabit.»

Homo dives numeros in charta scripsit, et mendico praebuit. Qui breve tempus studiose computavit,⁵ et mox laetus exclamavit: «Ecce solutio, domine!»

Homo dives, postquam rationem⁶ examinavit, plausit et beate inquit: «Sane bene solvisti problema, hic est praemium!»

Mendico decem nummos aureos dinumeravit et laborem suum continuabat. Mendicus contentus pecuniam in crumena⁷ posuit, sed abire noluit. Cum homo dives paulo post oculos tollens expectantem vidit, eum interrogavit, quid praeterea desideraret? Mendicus iracunde: «Stipem⁸ — inquit — petivi et tu diu me moraris.»

«Quomodo? — interrogavit dominus — iam donavi tibi decem nummos aureos et tamen affirmas te nihil accepisse.»

Mendicus cum gravitate respondit: «Pecunia problematis arithmetici est, sed ubi est donum petitum?»

Homo dives risit, monetam cupream quaesivit et mendico dedit, qui nunc iam contentus abiit.

Maria Dischka disc. Angelani Bp.

¹ koldus = Bettler = mendiant ² mathematico ³ meglehetős = ziemlich groß = quelque ⁴ haszon = Nutzen = profit ⁵ számol = rechnen = compter ⁶ számítás = Rechnung = compte ⁷ pénztárca = Geldbeutel = porte-monnaie ⁸ alamizna = Almose = aumône

Petőfi: Vehebatur asino....

*Vehebatur asino
Parvo magnus pastor,
Pastor quidem magnus est,
Miseria maior!*

*Gregem canens pascebat
Nullam habens curam,
Cum amatam subito
Audit morituram.*

*Insiliit in asinum,
Cito quatit terram,
Sed iam sero venit ad
Mortuam puellam.*

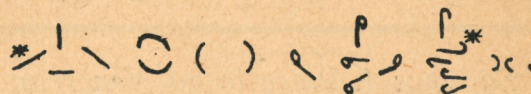
*Exacerbatur virum
Quid rerum iuvabit?
Valde caput asini
Fuste verberavit.*

Latine reddidit: *Eroinus Gárdosi* disc. Berzsenyiani Bp.

LECTORIBUS MAIORIBUS

Systema stenographiae S.-is Taylor. (5)

Ad linguam latinam accommodavit *I. C. Danzer* Pesthini 1802.

1. CHARACTERES RECTILINEI: *perpendicularis & duo convergentes, deorsum* i. e. scribentem versus ducuntur; *horizontalis* vero a sinistra ad dextram describitur. Ille character, qui *asterisco notatus* est, directione quoque contraria, i. e. *sursum* versus ducitur, aliamque inde sumit significationem, ut infra, ubi de significatione agemus, patebit. 2. SEMICIRCULI: ex his illi, qui supposito diametro *perpendiculari* dividuntur, *deorsum* versus scribuntur; quos vero diameter *horizontalis* dissecare fingitur, illi a sinistra ad dextram curvantur. 3. COMPOSITI, & quidem a) ex anulo & linea recta, *hi ab anulo inchoati, uno eodemque ductu formantur.* b) ex adunca & recta linea; *hi ab adunca inchoantur atque in rectam desinunt: uno dumtaxat excepto, (qui asterisco designatus est) quem a recta incipere et curvatura terminare oportet.* De formatione *hamuli* (Säcfchen) loqui, supervacaneum est; hic tantum monere volumus, illum prouti vulgo *sinistrorsum*, perinde etiam *dextrorsum* incurvari, atque ita pro diversa hac forma diversoque situ, quem infra vel supra apicem antecedentis literae nanciscitur, significationem quoque mutare. Vide terminationes tab. I. Continuabitur.

Tab. I. Alphabetum stenographicum.

Communes	Stenogr.	Vocabula.
litterae.		
b	o	ab, ob.
d	/	ad, id.
f, v	—	videtur.
g, j	o	ego.
h	o	haec.
k, q	o	ac, que.
	o	ille.
m	o	eam, eum.
n	o	an, en, in, ai'n.
p	o	potest, pro.
r	o	dicitur.
s	o	as, is, os.
t	o	at, et.
x	o	ex, exempli gratia.
z, c	o	circiter.
ch	o	
		Terminationes.
a	o	a, ea.
e	o	e
i	o	i, ii, ei.
o	o	o, eo, io.
u	o	aut, ut.
ae	o	eae, es, est.
ui, uit	o	fuit.
us	o	huius.
nt	o	aiunt.
	o	et cetera.
	o	scilicet.

N. B. Lineae horizontales ad characteres terminationum a, e, i, o, ae, us non partem characteris, sed relativum eius situm indicant.

Sappho: 1. Precatio ad Venerem.

O Venus clari solii, precor te,
Nec dolore alto crucies, dolosa,
Nec malis curis, Iove nata, diva,
Corque animumque,

Sed veni huc, olim ut procul audiebas
Me vocantem te: subito paternam
Liqueras aulam atque animo libenti
Adveniebas;

Passeres parvi celeres vehunt te
Aureo curru et volitant per auras
In solum e caelo atrum; agiles frequenter
Alae agitantur.

Advenis raptim. Dea cara, pulchra,
Suave subridens subito rogas me,
Passa quid sim curque iterum vocem te
Quidve velim a te;

Quae velim, ut fiant, animo precanti.
Quem velis, dicas, ut ameris isti;
Quis tuum spernat vehementem amorem,
Dic mihi, Sappho.

Si fugit te nunc, subito insequetur:
Accipit non dona? — eris ampla donis;
Osculatur non? — capies ab isto et
Oscula nolens.»

Adveni et nunc tu mihi liberaeque
Me gravi cura; meus, exsequare,
Quae cupit flagrans animus; iuves tu
Nunc iterum me.

2. In puellam pulcherrimam in-
nuptam.

Solum malum dulce rubescit in arbore summa,
In summo ramo. — Carpentis forte latebat? —
Non latuit malum, sed non poterant adipisci.

E Graeco convertit Ladislaus Juhász (Szeged).

Librorum recensio.

Szabó Árpád. Perikles kora (de temporibus Periclis) Parthenon. Franklin-Társulat. Budapest, 1942. Pag. 96. Pretium P 2.80. — Ne legentes libri titulo primum aspectu fallerentur, scriptor ipso in prooemio se non litteras, artificia, aedificia aliasque res ad humanum civilemque cultum pertinentes, quae Periclis temporibus in summum splendorem effloruissent, tractavisse professus est. Hic tantum demonstratur, quomodo quibusve artibus Athenienses Graeciae imperio potiti sint. Auctor libelli Herodoti et Thucydidis narrationibus nixus ratiocinatione distincte adhibita explanabat Athenienses Themistoclis clare res dispicientis altiusque suspicientis ingenio ac sollertia adductos Lacedaemoniorum nimis angusto cernendi orbe praeditorum atque nil nisi sua commoda curantium consiliis elusis principatum civitatum Graecarum obtinuisse obtinereque principatu mox bello Peleponnesiaco Alcibiadis audacissimis et temerariis consiliis compulsos et suapte ipsorum potentia instigatos, postquam maximis se periculis et discriminibus commisissent, cito in praeceps delatos pessum datos esse. Árpád Szabó ea cogitandi et sentiendi ratione, quae nostrae aetatis est propria et sollemnis, in Herodoto et Thucydidē duorum saeculorum diversitate perspicue efficta et expressa hominum ea aetate in republica primas agentium Themistoclis, Periclis, Alcibiadis mores et ingenia pigmentis depinxit vegetissimis. In prooemio de munere et officio rerum scriptoris probabili argumentatione usus prudenter disputavit. Árpád Szabó animos legentium vivida ac volubili narratione atque enucleate disserendi facultate ab initio usque ad finem delenit et devincit.

Sappho

III Ad Leopoldum Baranyai praesidem Societatis Parthenon.

Maecenas quondam scriptores atque poetas
Adiuvit donis, vilia quae haud fuerant.
Vergilius Variusque Horatius in numero sic
Eius amicorum carminibus lyricis

- 5 *Atque epicis nomen Romanum nobilitando
Famam immortalem tunc peperere sibi.
Iam bis praeterit annus mox millesimus, ex quo
Hos colit et luget grata simul pietas.
Tempora mutantur, sed non homines alii sunt:*
10 *Hic colit arma, necem, ille quietem amat.
Belli et pacis amantibus haec placet unica cunctis:
Omnes quam cupiunt, namque pecunia est.
Nervus rerum est illa gerendarum, sine cuius
Auxilio paucis vita beata potest*
15 *Esse. His temporibus, quae nunc sunt, publica
mensa*

- Hungariae fons est, unde pecunia fluit
Ad mercaturam atque negotia qualiacunque
Praefecto summo te, Leopolde, bono.
At tibi sunt curae non solum Mercurii res:*
20. *Antiquas literas diligis atque colis.
Praeside te socii coetus, cui Palladis aedis
Dat nomen Graecum in culmine Acropolis,
Inflammati animo se dedunt his studiis, quae
Sunt decori cunctis, sunt puerisque viris.*
25 *Et series nova librorum edita laude coronat
Patronum illustrem Te, Leopolde, hederæ.
Nam tibi debentur doctæ omnes editiones:
Fabula Oedipodis, Plautus, Aristoteles.
Quis tamen enumerare bilingues editiones,
30 Quis multa utilia cetera scripta potest?
Quae cum ita sint, concede, excellentissime Praeses,
Te ut cantem iunctis versibus impariter.
Tu intimus Hungaricus qui consiliarius olim
Pro meritis factus es, media cruce nunc
35 A Nicolao Horthy Governatore decora
Ornatus socios laetitia afficis, eu!
Esto tu meritis macte! Incolumem Superi te
Ut servant patriæ Hungaricæ atque tuis,
Orantes oculos ad caelum tollere nunquam*
40 *Desinimus. Nostrum te duces ominibus
Prosequimur felicibus atque imitabimur usque
Ne indigni simus hac pietate tua,
Qua colis Omnipotentem non secus ac patriam
dans*
Omnibus exemplum, sed maxime sociis.
45 *Sit Maecenati nostro claro Leopoldo
Ad multos annos vita beata vigens!*
J. Wagner.

AENIGMATA.

Solutiones aenigmatum numeri X. (m. Iun.): 1. Pol-
lux pollex. 2. Validiora sunt. Ab ovo. Lingua. Ex dilectione.
Nemo bonus. Tollit. In magnis. Nonumque. Unius. Sola.
Felix. Exegi. Homo. Eucharistia. Roma: *Valentinus
Fehér.* — 3. Umbrare, Numitor, plumbum, columna,
postuma, studium. — 4. Fumus. — 5. Rubico, Himera,
Olympus, Dodona, Aesopus, Nero, Ulixes, Saba: *Rho-
danus.* — 6. Amor, mori, erat, rite. — 7. Olim, libo, Iber,
mors. — 8. Furius Camillus. — 9. Si fueris Romae, Romano
vivo more. — 10. Dulce et decorum est pro patria mori.

Aenigmata recte dissolverunt: *Agatha Balázs. (An-
gelanum), Eva König (Veresianum), G. Altörjay, S. Becker,
H. Deák, I. Hübner, A. Imrédy, I. Johny, C. Kozma, S.
Regöczy, C. Soltész, A. Szabó, M. Vayk, G. Verzár, I.
Wettstein, E. Mády, Martha Praznovszky, M. Buzadics,
M. Demkó, M. Halmy, G. Kincsesy, M. Kincses, A. Ku-
rovsky, M. Lőrinczy, E. Kohl, H. Rédy, C. Solti, E. Vajna,
E. Specziár, V. Rimanóczy, E. Szentgyörgyvári, M. Hideg-
tétky, P. Török, M. Vecsei (Sophianum), Sus. Löwy
(Zrinyianum), Z. Biró, (gymn. conf. Helv.), Ilsa Mosonyi
(Giselanum) Budapestinenses. Fr. Kreiner M.-Canissanus.
Josephus Schupiter Pestszentlőrinciensis.*

Crassis litteris indicantur, quibus praemium ab Socie-
tate Mag. Cath. Med. Schol. datum sorte obvenit.

1. Pyramis.

- 1 Consonans.
2 1 Forma verbi «esse».
3 2 1 Causa, negotium.
4 3 2 1 VADERES.
5 4 3 2 1 Robur, nervi.

Ernestus Keller disc. Dombovarensis.

2. Quadratum magicum.

	1	2	3	4	
1					A A E E Scriptor rerum Transsilvaniae.
2					O O O O Non bello, sed quiete.
3					C C P P Numerus cardinalis.
4					R R R T Puto, existimo.

Ioannes Szendrei disc. Makonensis

3. Angulus magicus.

	1	2	3	4	5	
1						A A C C E Animal domesticum.
2						E G I I Facies.
3						N N S Coniunctio negativa.
4						S S Pronomen determinativum.
5						S Consonans.

Nicolaus Merckling disc. Lucanensis (Helvetia).

4. Acrostichum.

. itra	. ccido	. atio
. ppidum	. epus	. xor
. apio	. ante	. atis
. ubeo		

Litterae initiales nomen iuvenis Romani indicant, qui
bellum suae patriae intulit.

Ferdinandus Breier disc. Zrinyiani Bp.

5. Ex sententiis.

...et labora.	... spiro, spero.
vidi vici.	... furor brevis est.
arma silent	et orbi.
Musae.	... itur ad astra.

Expletis his sententiis litterae initiales nomen poetae
Romani dabunt.

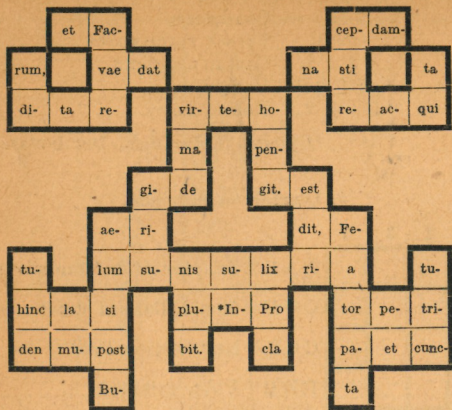
Emericus Scheily disc. gymn. Archiep. Bp.

6. Ex numeris.

- 14, 8, 3, 39, 29, 12, 19, 38 : patronus poetae et arti-
ficum.
6, 9, 28, 37, 11, 40, 31, 15 : summa potestas.
18, 20, 22, 38 : numerus.
17, 31, 27, 37, 4, 41, 10, 36 : magistratus Romanus.
28, 8, 32, 6, 26 : cibus quotidianus.
25, 24, 4, 19, 3 : oppidum Italiae.
34, 5, 21, 10, 2 : histrio.
1, 16, 35, 3, 2, 10 : orator clarissimus Roma-
norum.
30, 10, 23, 33, 7, 16, 13, 9 : locus comitorum.
Si numeros litteris recte commutaveris, series littera-
rum 1—41 dictum iuvenalis poetae dabit.

Ervinus Rafael disc. gymn. Unit. (Kolozsvár).

7. Ad saltum equulei.

Stellula initium saltuum indicat. Si hoc aenigma recte solveris, accipies disticha in sepulcro Stephani V-i regis († 1272) incisa.

Ladislaus Harsányi, disc. Maurini. Papaensis.

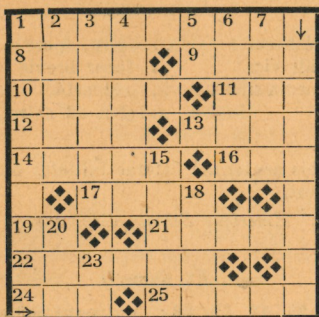
8. Ex sententiis.

- . . et labora.
- . . bonus nocet nemini.
- hominis est mendacio fallere.
- nil nisi bene.
- silent Musae.
- . . pro multis.
- pacem, para bellum.
- . . fit casu bonus.
- . . iacta est.
- philosophus mansisses.
- et oleum perdere.

Expletis his sententiis litterae initiales poetam Romanum clarum indicant.

Ioannes Weisz disc. gym. Hebr. Debrecinensis.

9. Crucigrammo.

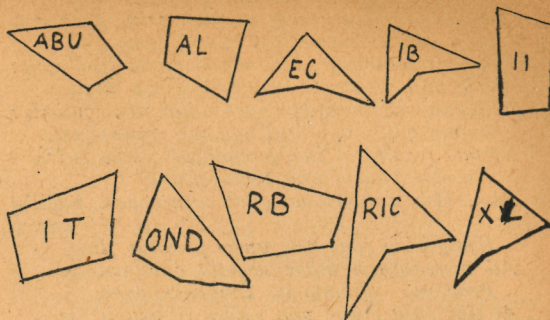

Ad libram : 1. Proverbium. 8. Puto. 9. Semina sparsi. 10. Milites procedentes. 11. Coniunctio explicativa. 12. Coniunctio condicionalis. 13. Aer mobilis. 14. Accentus, sonus. 16. Res (retro legenda). 17. Populus in antiqua Italia. 19. Coniunctio. 21. Est in silva. 22. Bos iunior. 24. Litus, ripa. 25. Caro assa.

Ad perpendicularium : 1. Proverbium. 2. Rego, dominor. 3. (H)ero. 4. Precemur. 5. Consonantes aequales. 6. Postpositio aut funis. 7. Avide, habendi cupide. 15. Pars domus, quae in contignationes ducit. 18. Stomachos, odia. 20. Centrum circuitiois sanguinis. 23. Coniunctio retro legenda.

Ern. Réti disc. Dombovariensis.

10. Ad componendum.

Si has reliquias recte disposueris, inscriptionem operis historici rerum scriptoris Romani ante MM annos nati accipies.

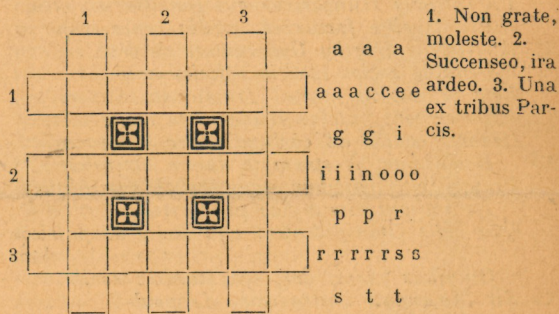
Frid. Kreiner Sch. Piarum M.-Canissanus.

11. Logogriphus.

Quo non durior alter, adest lapis. At latet intus bestia per viridans prompta salire nemus.

Fr. Palata Trebicensis (Moravia).

12. Rete magicum.

Guil. Volonterio disc. Lucanensis (Helvetia).

Nota. Lectoribus minimis : 1—5, mediis et maioribus 6—12. — Quisquis aenigmatum tot solvat, quantum potest. Etiam unum solum aenigma solventibus praemium petere licet. Discipuli eiusdem scholae solutiones a magistro suo collectas in communi involucre epistulae ad moderatorem J. Wagner (Budapest, XI., Lágymányosi-utca 20.) mittant. (Egy-egy iskola tanulói rejtvénymegfejtéseiket közös borítékban küldjék be a szerkesztőségbe.)

Terminus solutionum : Calendae Decembres.

Epistolia officialia.

Corrigenda numeri 1. (m. Sept.) : pag. 8 : pro «Aerostichum» lege : Acrostichum.

H. Villa. De 25 annis magisterii expletis sincere gratulantes optime te valere iubemus. — Rud. Dürich. Opusculum tuum non discipulis, sed viris doctis aptum ad te remisimus. — Ioca, aenigmata, aliaque manuscripta ad edendum omnino aut saltem partim apta mensibus Iun. — Sept. ad moderatorem miserunt : C. Szécsi, I. Mosonyi, E. Kontor, V. Reményi, I. Schmidt, E. Kapeller, V. Bors, H. Rácz, A. Pányi, C. Ács, R. Frankl, I. Guelmino, L. Juhász, C. Kiss, G. Lakatos, E. Keller, E. Nemes. Quo quis brevius aut temporari aptius scribit, eo magis sperare potest se opuscula sua in IUVENTUTE mox lecturum esse.